Székesfejérvár, 1898. V. évfolyam, 55. szám. Kedd, julius 5.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „*Fejérmegyei Napló*“, a vobis institutam ad catholicorum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „*Fejérmegyei Napló*“ czim alatt létesitett uj lapot örömmel helyeseljük.) XIII. *Leó* pápa *Zichy* Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Németh Ödön.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: **Szent-István-utcza 3.**
Kiadóhivatal: **Szämmer Imre könyvnyomdája.**

Tanitás és nevelés.

A szünidő elején minden lap kötelességének tartja, hogy egy-egy kemény vagy szelid czikkben elmondja hivatott vagy hivatlan tollból származó véleményét egyik másik tanügyi kérdés fölött: évközben ugy sem igen érnek rá a magasabb politikai régióból ilyen alacsonyra leszállani. Adjunk az évből egy napot a tanügy[illegible] rüntessük fel magunkat min[illegible] pedagogusnak, aztán egy évre pedagogia!

Ez a magyar hirlapirodalom tanügyi programmja általában. A programm, valljuk meg, tökéletesen megfelel a jelenkor gondolkodásának, mely bizony az iskolákkal elméletben, de különösen gyakorlatban meglehetősen mostohán bánik el.

Lapunkban e helyen s más rovatokban is nemcsak éppen ilyentájt szoktunk foglalkozni tanügyi kérdésekkel. Mindazáltal nem akarván az általános szokás alól kivételt csinálni, mi is leadjuk szavazatunkat a jelen iskolázás némely kérdéseiben.

Távol állunk minden tudós pedagóguskodástól. Véleményünket nem alapitjuk semmiféle „elismert szaktekintély“ bölcsességére, csupán egyre hivatkozunk az élet tanuságára.

Ilyenkor tanév végén két tapasztalattal szolgál a diákélet világa: hogy általában a rossz bizonyitványt hozó tanulóval a szülők, a jelesekkel tündöklőkkel pedig az élet nincs megelégedve. Ült már Magyarország miniszteri bársonyszékén volt szekundás diák, ellenben hány egykor jeles érett dolgozik ma valami szük kis hivatal szürke falai közt.

Ez a tapasztalat pedig fényesen beigazolja, hogy a mai iskolázás nem képes az egyén valódi értékét felfedezni. Az iskola megmondja, hogy a gyermek jól vagy rosszul illeszkedett-e bele a felállitott szalyok keretébe, de nem tudja megmondani, hogy ha a keretet elvesszük, meg tud-e állani a gyermek a maga lábán is.

Szinte átment a köztudatba s meggyökeresedett a felfogás, hogy jeles diákból életre való ember alig lehet. És ugyanaz a köztudat nem látja ebben a felfogásban azt a sujtó kritikát, a melyet benne az egész mai iskolázásra kimondott. Rámondják az iskola kitüntettjeire, hogy hiszen szegény jámborok másra nem valók, csak hogy tanuljanak, az életben ugy sem sokra viszik; de nem kérdezik meg ebből folyólag, hogy hát mire való akkor az iskola, ha ilyen életre nem való magológépek teszik büszkeségét? Csaknem kellemetlen dolog ma jeles érettségit vinni belépő jegyül az élet komédiájába; az a bizonyitvány egyuttal azt is mutatja a közfelfogás előtt, hogy tulajdonosa, a szegény magológép nem is való egyébre, csak hogy tanuljon.

Nemcsak nálunk van ez igy, hanem talán az egész világon. Mindenütt letünni látszik, a kora, mikor még az Arany[illegible] diákkorukban is elsők voltak s az [illegible] tehetségek felbukkanását az[illegible] rosabb örvényéből reméljük.

Elég különös jelenség, a mely magára hivta a tanügy komoly erőinek a legfelsőbb, legbölcsebbnek kikiáltott pedagogusok figyelmét is. Gyüléseket tartottak Párisban és Budapesten, Krisztiániában és Rómában, annak megtudása végett, hogy hát mi is lehet ennek az oka? És franciák, magyarok, norvégek, olaszok mind egy eredményre jutottak: hogy a tanitás módszere nincs még kellően a „modern pedagogia“ elvei szerint berendezve. Változtatták tehát a módszereket a szerint, a mint a modern pedagogiát megközeliteni akarták. Róma és Páris fentartja a kétféle középiskolát kétféle jogositással. Budapest némileg egyesitené őket legalább a jogositásban. Krisztiánia pedig keresztülviszi az egységet a klasszikus nyelvek teljes kiküszöbölése árán; mind a négy helyen nagy gondolkodások után kiczirkalmazzák a tanórák kellő számát, csinálnak a tanárok számára gyönyörü utasitásokat, s remek irálylyal, bölcs pedagogiai körültekintéssel s az eredmény — marad a régi. A jeles diák csak az iskolában első, az életben megint csak hátul kullog — hiszen nem is való másra az istenadta, minthogy tanuljon.

A bölcs pedagogusok fejüket csóválják. Ennek nem lenne szabad igy tör-

Csak azt a szót . . .

Irta: **Bán Aladár.**

Csak azt a szót, azt a nemet
Soha ki ne mondtam volna,
Midőn egyszer rám borultál
Panaszkodva és zokogva.

Ezer vésztől félve, gyáván
Megtagadtam, hogy szeretlek.
Ezért lettem boldogtalan,
A jó Isten ezért vert meg.

Illusió.

— A »Fejérmegyei Napló« tárczája. —

Németből: **Niedermanné Geher Hedvig.**

Lili a tengerparton heverészett, mindjárt a reggeli után ide jött s befészkelte magát a meleg homokba, hogy nyugodtan gondolkozhassék. A mama rémitő boszus volt a reggeli mellett, az egész világgal perelt. A kávé aljas volt, a tej savanyu, a vaj pedig avas. S mindennek az volt a refrainja: a drága pénzért! Lili egész naivul kérdezte, hogy talán rosszul aludt a Mama. De már erre kitört az égiháboru:

— Hogy aludhatna jól az ember, mikor ennyit kell mérgeskedni! Ennek a templomegerének, ki az egész világnak kurizál, ennek a festőnek még ide is utánok kellett jönni. Nem volt elég, hogy a városban mindég és mindenütt együtt lehetett öt Lilivel látni! És ugyan mi juthatott a Lili eszébe, hogy oly örömmel üdvözölte tegnap a festőt. Valahogy ne gondolja, hogy a mama eltüri, hogy tovább is flirteljen a festővel. Hiszen már husz éves, habár alig néz ki többnek 16-nál. Most már a férjhezmenésre kell gondolni. Kitudja, fognak-e jövő nyáron is fürdőzhetni?! És mi lesz akkor azután —! Miért viseli magát a gazdag fogorvossal szemben, — a ki tegnap azokat a remek rózákat küldte — oly visszataszitóan? Ez az igazi férjnek való. Ehhez kellene Lilinek menni.

Lili először egészen megrémült a szóözön hallatára. Igy még sohasem beszélt vele a mama. Aztán a nélkül, hogy valamit válaszolt volna, vette a kalapját s kijött a tengerpartra.

S most még egyszer jól átgondolt mindent. Hogy megörült tegnap, midőn viszontlátta Dezsőt, az ő kedves barátját, kivel a városban majd mindennap találkozott. „Templomegere“ ezt mondta róla a mama. Erre ő még soha sem gondolt. Tényleg szegény volt Dezső? — Gondolkodni kezdett. Igaz, hogy ő sohasem kedveskedett neki virággal és czukorkákkal, mint a többi udvarlói. Születésnapjára egy kis festménynyel lepte meg, mely a Lili kedvencz helyét örökitette meg. Ugy örült neki, mint egy gyermek s még ide is magával hozta, daczára a mama minden tiltakozásának! Az a mama igazán kiálhatatlan lett az utolsó időben.

Ha már mindenáron férjhez is kell mennie, miért éppen a fogorvoshoz?

Igen, ha Dezső akarná öt nőül venni, akkor nem sokat gondolkozna.

Bár ők szerelemről még soha sem beszéltek együtt. De hogy érdeklődött iránta Dezső, ezt nagyon jól tudta.

És „templomegere“ — nevetséges, hiszen a Dezsőé volt az egész világ. Ha akarta, a vászonra varázsolta a tengert a habzó hullámokkal együtt. Az ő ecsetje egy varázspálcza. Mi szüksége van neki a világra. Egy darabka kék ég az ő boldogsága, egy csinos alaku kis falevél egészen eltudta öt bájolni. Csodálatos, most ő is a Dezső szemével látott mindent.! Valjon gondolt-e valaha Dezső a válásra?

Meg fogja öt kérdezni, ez lesz a legjobb, ő adjon neki tanácsot, hiszen ő ismeri Lilit, s tudni fogja, illene-e a fogorvoshoz feleségnek. Igy tettek a lányok a vigjátékokban is s rendesen úgy végződött a dolog, hogy a kérdezett elsápadt s maga vallott szerelmet. Aztán csókok következtek és boldogság az egész életre. Hiszen ők is boldogan élnének: Dezső és Lili, mily jól hangzik ez! Ha néha nem lesz pénzük, akkor krumplit fognak enni vajjal. Nem is lenne rossz egy ilyen változatosság.

Lili nevetett az ily dolgok gondolatára. De mit szólana ehhez a mama? Szép magyarázatokat tartana az bizonyos. Nos — elvégre is, Lili megy férjhez és nem a mama. Menjen a mama a fogorvoshoz, ha az neki olyan nagyon tetszik! — gondolta Lili vállát vonogatva. —

Mai lapunk 8 oldal.

00000466

ténnie s ha igy történt, biznyára azért történt, mert nem közelitettük meg eléggé a „modern pedagogia elveit. Ujra neki ülnek a módszernek, ujra kalapálják, toldják-toldják abban a szent meggyőződésben, hogy végre mégis csak közel jutnak a modern pedagogiához s a tanitás sikerességéhez. Hogy a jövő eredménye mi lesz ezen az uton, nem akarom előre jelezni: csak arra mutatok rá, hogy a közvélemény annyi böles kisérlet után is a jeles diákokra szánakozva tekint, mert hiszen szegények másra sem valók, csak hogy tanuljanak.

Mintegy mentő gondolatot vetette oda valaki a jelszót: az iskola necsak tanitson, hanem neveljen is. És ujra ismélődtek a fent jelzett tanácskozások, tantervkalapálások, utasitás szerkesztések. És az eredmény maradt a régi eredménytelenség.

Ha ennyi balsiker mellett figyelembe vesszük azt a történelmi tényt, hogy a régi, a modern pedagogia elveitől még messzire elmaradt iskolák kitünő tanulói az életben is diszes állásokat foglaltak el, akkor szinte önkénytelenül támad a gondolat: ugyan! hátha a baj oka nem az iskolában van?

A régi tanitás nem akarta az ismeretek tengerét felölelni: nem akart nevelni sem; egyedül tanitani akart, nem sokfélét, de alaposan. S a mi a gyermeki léleknek még hiányzott: a nevelést megadta a szülői ház, mert akkor még ugy vélekedtek, hogy a szülők talán csak mégis alkalmasabbak azt a bizonyos hajlitást, egyenesitést, ápolgatást végezni egykét folyton szemök előtt levő zsenge lelken, mint egy tanár a gondjaira bizott 50—60 nebulón. Ebből a tanitó iskolából és nevelő szülői házból kerültek ki a történelem legnagyobb alakjai, a mult legszebb jellemei.

Igy van-e ez ma is?

Sajnos, nincs.

A létért vivott harcz előbb az atyát foglalta le magának teljesen. Lassan-lassan oda jutottunk, hogy a családapák legnagyobb része még éjszakái nagy részét is munkában kénytelen tölteni. Sok az eszkimó és kevés a fóka! Majd a családi szentély egyetlen föntartóját, az anyát ragadta ki köréből. Hány olyan család van ma már nemcsak a munkások, hanem az értelmiség tagjai közt is, ahol apa és anya egész napon át egyformán kenyér után járnak? Hiába! Az eszkimók megdöbbentően szaporodnak s a fókák ijesztően ritkulnak!

Hova lesz ily körülmények közt a gyermek nevelése?

Elvész, vagy pedig olyan kezekbe jut, amelyek „nevelése" egyértelmű a gyilkossággal. Ha kedve van a gyermeknek tanulni, belemélyed könyveibe fülig, másról tudomást sem szerez, mert hiszen ki mutatna neki más élvezetet? Igy aztán kilép az életbe, mint egyoldalu, félszeg ifjú, aki másra sem való, mint hogy tanuljon. Ha a gyerek nem érez vonzalmat a könyvek iránt, senki sem törekszik azt ügyes, tapintatos bánásmóddal fölkelteni. — Egy „suszter-inasnak mégy, kölyök!"-féle szentenciával megoldja a kérdést az ideges, munkája után lázasan siető apa s a gyermekből lesz lázongó proletár, a legjobb esetben — ha jobb tehetsége van — lumpoló vadzseni.

Félszeg tudósok, lázongó proletárok, züllött vadzsenik — ime a mai társadalom legujabb alakjai, akiket egyenesen a mai bomló családi élet és kapkodó iskolázás teremtett.

Félelemmel tekintünk a jövőbe, mely elé ilyen erőkkel indulunk. S ha keressük az orvosságot, vágyakozva tekintünk a mult idők békés képére, felsóhajtván:

Családi nevelés, alapos tanitás! jöjjön el a ti országotok!

Az aratás.

Itt az aratás. Az a várva-várt idő, melyet reménnyel telve, de mégis rettegéssel vár a gazda. Az az idő, mely ha Isten is ugy akarja, böven kárpótolja a földmüvest az egész esztendőbéli verejtékes munkájáért.

A gazda már megkalapálta, megfente fényes kaszáját. A sárguló kalásztenger várta az aratót.

Egyszerre beköszöntött az istenitélet. Dörgés, villámlás, félelmetes zivatar. Megeredt az istenostora az égből. A kopogó, paskoló jég néhány percz alatt elvégezte az arató háromhetes munkáját. A gazda, az arató könyes szemmel nézegetik a pu ztulás helyét. A mit meghagyott az istenitélet, keservesen vájkálják ki a földből.

A mult hét rettenetes idő volt Magyarországon. Tizenkét megyét látogatott meg az Isten csapása. Megérezte a börze is. Husz-harmincz krajczárral feljebb szökött a buza ára. De mit használ annak, kiét elverte a jég? A kárt szenvedett községekben a tavaszi nyomoruság után következik a nyári árverés.

A kamatfizetés ideje eljött. A hitelező nem vár. Termés nincs: elvette az Ur büntető keze. Jö a foglalás, a liczita.

A kor, melynek humanizmus a jelszava, nem segit a nyomorult földmüvesen. A mindenható állam, a melyért egyedül dolgozik a mai nemzedék, meg tesz annyit, hogy egészben, vagy részben leirja az adót.

Adóleirás — egy csepp a tengernyi keserüség enyhitésére. És az állam ezzel még kérkedik. A kérkedő állam azonban azt már nem veszi észre, hogy a kártszenvedett gazdát védelem nélkül adja az uzsorás kezeibe.

De hagyjuk most azt a szomoru képet. Nem mindenütt szakadt le az Isten büntetése. Az arany kalásszal ékes rónaságon hallatszik az aratók vig danája is. A füttyös pacsirtával versenyre kél a marokverő lányok ezüst éneke. A pengő kasza után vastag rend biztatja a gazdát és aratót. A kandikáló buzaszemek biztatják a munkálkodó népet, hogy nem hiába huzta az igát.

A gazda számitást teszen. Kiadás-bevétel. Örömmel tapasztalja, hogy a mai árak szerint

---

Ő bizony nem hagyja magát befolyásolni. Mindig és örökké nem fogadhat el az ember szót. Férjhezmenetele Dezsőhöz már egészen el volt határozva, senki se beszélje biz' öt le róla.

Hogy tervét minél előbb kivihesse, felállott, lerázta ruhájáról a homokot s a gyalogutra sietett, hol Dezsőt táboriszéken ülve, festéssel foglalkozva találta. Dezső barátságosan köszönt neki s folytatta munkáját. Lili egy ideig nyugodtan nézte a festést. S aztán mondá:

— Egy komoly dologról szeretnék magával beszélni Dezső. Nincs kedve velem egy kicsit csólnakázni?

— Igen szivesen — hol van a nagyságos asszony?

— Ah, a mama leveleket ir otthon. S aztán egyedül akarok magával beszélni.

Dezső csodálkozva nézett a leányra. Mit jelentsen ez? Oly izgatottnak látszott. A barna szemek különös fényben ragyogtak. De jól állt ez neki. Össze szedte festőszereit, átadta a partörnek megőrzés végett s csolnakba szálltak. Erős evező csapással gyorsan haladtak előre s midőn már jó messze voltak a parttól, bevonta Dezső az evezőket s figyelmeztette Lilit a remek panorámára, mely a szemeik elé tárult.

Lili szórakozottnak látszott. Most nem érdekelte öt a természet szépsége. Azon gondolkozott, hogyan vezesse be beszédét, de semmi sem jutott eszébe.

— Dezső, — mondá végre hevesen — nekem férjhez kell mennem s várakozásteljesen nézett reá. Nem láthatta a Dezső arczát, mert eltakarta azt a széles müvész kalap, különösen mivel le volt hajolva s az evezőkön igazitott valamit.

— Mikor? — hangzott rövid szünet után kissé tompán a széles kalap alól. Lili összerezzent.

— Nem is érdeklődik az iránt, hogy ki lenne a férjem?

— Na hiszen ezt nem oly nehéz eltalálni, Lili. Azok közül a fiatalemberek közül, a kik magukhoz járnak, egy sincs oly helyzetben, hogy megnősülhetne. — kivéve a fogorvost, ez szép és gazdag fiatalember és . . .

— De Dezső! és maga? — szakitá öt félbe Lili, egész felháborodva közönyösségén.

— Én? — oh édes Istenem!? Én vőlegény jelölt! s erőltetve nevetett. Hogy is jöhetett ily gondolatra?

— Én nem tréfálok. Kérem maradjon már egyszer komoly.

— A mint paracsolja Lili, de tán azt hiszem, hogy ily regényes gondolatot, mint a milyen most a maga fejében motoszkál, jobban lehet tréfával elüzni. De maga azt akarja, hogy komolyan beszéljek. Szép. Mi ketten eléggé szeretjük egymást, az igaz. De hogy feleségül vegyem, erre még soha nem gondoltam. Hiszen ez a maga szerencsétlensége lenne, gyermek! Gondolja meg csak jól, én szegény vagyok, maga is az. Miből élnénk meg?

Lili hallgatott, a krumpliról és a vajról nem mert beszélni.

De Dezső, mintha csak eltalálta volna gondolatját folytatta:

— Nézze Lili, nagyon könnyü azt mondani, hogy száraz kenyérrel is megél az ember, de nagyon nehéz megtenni. És maga Lili oly természetü, hogy garnirozott mellékétel nélkül nem is érezné jó magát. Én pedig oly ember vagyok, a ki aranyat és kincseket soha sem fog gyüjteni. Maga tényleg nagyon okos teremtés, de most nagyon regényes gondolatai voltak. Talán haragszik reám, hogy megsemmisitettem azokat, de rosz és bolond ember lennék, ha másképp beszéltem volna. Ne szóljon most már semmit Lili. Gondolja meg jól a dolgot s adja kezét, hogy tovább is jóbarátok maradunk.

Lili nagyon sápadt lett s a kéz, amelyet Dezőnek nyujtott jéghideg volt. Minden gondolat nélkül nézte a ringó habokat, mig Dezső a hid felé evezett.

Ott már a mama és a fogorvos várt reájok. A mama félrehivta Lilit.

— Gyermekem — mondá kissé zavartan — Varga ur megkérte tőlem kezedet.

Lili apathikusan intett.

A mama mindjobban zavarba jött, igazán nem lehet tisztába jönni evvel a gyermekkel.

— Nos, te semmit sem szólasz? Talán csak Dezső nem . . .

Lili tagadólag intett kezével:

— Ah, hadd ki Dezsőt a játékból mama, hozzá megyek a te fogorvosodhoz, megteszem a mit te óhajtasz, csak hagyj most békén! Fáj a fejem s szeretnék egy kissé aludni az ebédig!

Lili visszatért lakásukra, a divánra vetette magát s heves zokogásra fakadt. Semmire sem gondolt, nem akart gondolkozni, hiszen ugy szégyelte magát. Lehunyta szemeit, hogy ne lásson semmit. S annyira ki volt merülve, hogy elaludt s a mamának kellett öt felköltení s sietve a table d' hote-hoz felöltöztetni . . .

Este eljegyzést ünnepeltek s Dezső szivélyesen gratulált barátnőjének.

Lili pedig ugy találja végre, hogy a fogorvos nem is olyan csunya ember, sőt majdnem csinosabb, mint Dezső.

00000467

meg lesz fizetve munkája. Talán még inségesebb időkre is jut egy kevés.

A jóleső öröm elfeledteti vele a börze lovagjait, kik az ő borére spekulálnak. Nem jut eszébe, hogy a liberális állam jóvoltából néhány dusgazdag gabona király kezében van jövője letéve. Nem jut eszébe, hogy néhány lelketlen rabló, ezerszer rosszabb a régi rabló lovagoknál, kénye-kedve szerint bánik a gabona árával.

Ha ezeknek a lelketlen kufároknak ugy tetszik, kénytelen lesz a gazda potom áron elvesztegetni azt, a miért egész esztendőn át fáradott.

A mindenható állam, a melyért dolgozunk, nem ismeri igazi gyermekeit. Beczézett fiai csupán azok, a kik a többit, az igazi munkás fiakat megfosztják keresményük gyümölcsétől.

A jóleső öröm közepett mindez nem jut eszébe a gazdának. Ne is törödjünk most ilyesmivel.

Örüljön a termésnek, a kitől el nem vette az Isten haragja. A kit pedig meglátogatott az Ur csapása, vigasztalódjék. A béketürés aranyverem. Tőlük az Isten vette el. Talán meg is érdemelték a csapást. A kétszeres munka, és az Istenben való bizalom, majd csak megszerzi a téli kenyeret.

Ki tudja, ki fogja majd azoktól elvenni kiknek bőven tellett zsákjuk.

Előfizetési felhivás.

A »Fejérmegyei Napló« julius elsejével uj előfizetést nyitott, amenynyiben ezentul a lap hetenkint háromszor, kedden, csütörtökön és szombaton este fog megjelenni.

Ehhez képest a lap előfizetési árát is mérsékelten felemeljük, a mennyiben a »Fejérmegyei Napló« előfizetési ára a mai naptól kezdve

Egész évre. . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . . . 3 frt — kr.
Egy negyed évre 1 frt 50 kr.

A lap tulajdonjogában beállott változás, legfőképen a lap árának emelkedése elkerülhetetlenné teszi, hogy tájékozottak legyünk előfizetőink elhatározására vonatkozólag, miért is felkérjük mindazokat, kiknek előfizetésük julius elsejével lejárt, hogy előfizetésüket **e hó közepéig** megujitani sziveskedjenek, mert ellenkező esetben **a lap további küldését be fogjuk szüntetni.**

Kérjük egyuttal azokat, a kik előfizetésükkel hátralékban vannak, hogy e hátralékot is e hó közepéig rendezni sziveskedjenek.

A kik egész évre fizettek elő, azokat pedig kérjük, hogy a második félév magasabb előfizetési díját kiegészíteni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal.

UJDONSÁGOK.

— **Magas példa.** Az alcsuthi nagy magyar ember: *József* főherczeg a ki nemes tetteiben a keresztényi és honfiui erények ragyogó példáival jár mindnyájunk előtt, ujabban ismét oly jelét adta szive jóságának, mely előtt a legnagyobb hálával és tisztelettel kell meghajolnunk. Nagylelkü ajándékban részesitette a torontálmegyei népet, mely most nagyon inséges viszonyok között él. József főherczeg ugyanis a torontálmegyei Tisza-Szent Miklós és Józova községekben már régebben 9000 hold földet adott bérbe a lakosságnak. Most e birtoka kétharmadrészét eladta a két községnek, még pedig olyan feltétellel, hogy a földek eddigi bérösszege lesz a vételár, tőke- és kamattörlesztés egy-egy része és a földek 25 esztendő mulva a községi lakosok tulajdonába mennek át, azaz a főherczeg még 25 évig adja a 9000 holdat bérbe, azután pedig oda ajándékozza a népnek. Ne érje ezért dicséret; ő arra nem szorul. Őszinte köszönet illeti ezért s egy Istenhez intézett igaz fohász, hogy sokat szenvedett szivének legyen vigasztalása. Példáját pedig kövesse a maga módja szerint mindenki, a kinek ő javak adattak, mert nincs szebb magasztosabb erény, mint letörölni a szegények könnyeit és kenyeret adni az éhezők kezébe.

— **Egyházmegyei hirek.** Az üresedésben volt duna adonyi plebániára *Zichy* Nándor gróf kegyur *Csöngedy* Gyula ideiglenes administrátort prezentálta, a ki tegnap délelőtt tette le a plébánosi esküt *Steiner* Fülöp dr. megyés püspök előtt. *Szalay* Hubert dr. püspöki titkár ma a reggeli vonattal *Lourdesbe* utazott.

— **Kinevezés.** A kereskedelemügyi miniszter *Füzy* Vilmos posta- és táviró-gyakornokot; *Füzy* Márton polgártársunk fiát, segédtisztté kinevezte és egyidejüleg Mosonyból Győrbe helyezte át.

— **Eljegyzés.** *Pék* Géza m. államvasuti hivatalnok eljegyezte *Borsemszky* Lujzát, *Borsemszky* Vitold városi főmérnök szép és kedves leányát Mezőturon.

— **A közönség figyelmébe.** Vettük a székesfejérvári kir. pénzügyigazgatóság értesitését, mely szerint a pénzügyminiszter elrendelte, hogy ezentul a be- és kifizetések az összes kir. adóhivataloknál csakis délelőtti 9—12, délután pedig 2—5 óráig teljesithetők, melyeken kivül az adóhivatalok a fizetést sem elfogadni, sem kiadni nem kötelesek.

— **Jótékonyság.** *Armuth* Lajos helybeli bornagykereskedő, a székesfejérvári önkéntes tüzoltó-egyletnek 25 frtot volt kegyes adományozni mely jótettéért fogadja az egylet hálás köszönetét. *Az elnökség.*

— **Öngyilkosságok.** Alig mulik el egy nap, hogy öngyilkosságról ne hallanánk. Egyik napon életerős ifju, másikon magával jól tehetetlen öreg, ma bőségben élő világfia, holnap betevő falat nélküli szükölködő szegény dobja el magától az életet. Nem tudják kivárni azt a perczet, mikor az élet és halál Ura visszaveszi a töle eredett halhatatlan lelket. Nagyobb a megdöbbenésünk, ha egy jól öltözött, előttünk járó és a közéletben szereplő ember hagyja el önkényt a világot, mintha egy csupán a statisztikában számitó egyéniség, egy numeros teszi azt, de oly szomoru dolog egyik mint a másik és egyként jellemző betegsége a záradvég sárban eviczkélő társadalmának. Az állat ritkán öli meg magát. A kutya megteszi, de csak egy esetben, mikor a gazdája után pusztul — hűségből; az ember legtöbb esetben azért, mert csalt, lopott, vétkezett. — Tegnap reggel 6 órakor a Siófok felől érkező gyorsvonat kerekei egy fiatal ember gázoltak el. Öngyilkossági szándékkal vetette magát a mozdony elé s a kerék egy pillanat alatt elválasztotta fejét a törzsétől. A rendőrséget azonnal értesitették, mire *Polczer* Péter alkapitány, *Tömöry* József törvényszéki vizsgálóbiróval és *Árokay* Antal dr. hatósági orvossal lement és megállapitották a helyszini szemlét. A hulla testén levő ruhában egy papirszeletet találtak, melyen a következő sorok voltak irva:

»Kedves jó nevelő anyám, köszönöm eddigi jóságát, az Isten fizesse meg, nem tehetek róla, hogy történt. Isten vele. — Lelkes Lajos. Horváth Istvánnénak Szabadbattyán, a Falubattyánon.«

Lelkes Lajos 22 éves *nádasd-ladányi* illetőségü szolga, *Schwarcz* Soma és társa üzletében volt alkalmazva. Tegnapelőtt szó nélkül elment hazulról és a tettét megelőző éjszakán a külvárosi korcsmákban idogált, mig a pénze el nem fogyott. Hogy miért lett öngyilkossá, azt még nem tudja senki. Lakásán egy ládát találtak — benne egy a ruhák közé csomagolt imádságos könyvvel — azt elküldték Falubattyánba a nevelőanyjának. — Az alkapitány megidézte és kihallgatta *Rieder* Nándor vonatvezetőt, a ki azt vallotta, hogy későn vette észre a sineken fekvő legényt, mert a vonat azon a helyen nagyot kanyarodik. Rögtön megállitotta a vonatot, de az elgázolás akkor már megtörtént, a mit ilyenformán nem is lehetett volna megakadályoznia. Mindazáltal az ügy illetékes intézkedés czéljából áttétetett a kir. törvényszékhez. — *Sáregres* mellett a gróf *Zichy*-féle malomban szolgált *Katona* Mária 19 éves alapi illetőségü leány. Egyszer csak megbetegedett a szive a — szerelemtől. Nagyon szeretett, de reménytelenül, hát elhatározta, hogy elhallgattatja a szive sirását, dobogását és azonképpen cselekedett. Belevetette magát a malom-csatornába, de mikor már fulladozni kezdett, föltámadt benne az élethez való ragaszkodás ösztöne és belekapaszkodott a part gyöpébe, azonban annyi ereje már nem volt, hogy kivonszolja magát a hideg habok közül. Igy találták meg a keresésére indult molnárlegények, a kik rögtön kihuzták onnan, de hiába, mert pár óra mulva kiszenvedett.

— **Holdfogyatkozás.** Érdekes égi tüneménynek voltak szemtanui, a kik vasárnap este künn jártak. Részleges holdfogyatkozás volt látható, mely 8 óra 46 perczkor kezdődött. 10 óra 18 perczkor teljesen elsötétedett a hold, ugyannyira, hogy csak egy cseppnyi fénysávocska maradt látható belőle. Azután megint telni kezdett és kevéssel éjfél előtt már egészen kigömbölyödött az ábrázatja a zsenge poéták általános megkönnyebbülésére.

— **Késelő gyerek.** *Hegedüs* Béláné gázutczai lakos e hó 3-án délelőtt a nála szolgálatban levő 14 éves *Károlyi* Vinczét lisztért küldte a csonka-utczába. A fiu utközben összetalálkozott *Szép* József nevü pajtásával és a két apród rövid társalgás után püfölni kezdte egymást. A Vincze gyerek csakhamar szomoruan konstatálta, hogy a másiknak az övénél jóval kem nyebb öklei vannak, hát futásra vette a dolgot, azonban Szép József, hogy semmiképpen meg ne menekedhessék elöle, későt utána hajitotta, még pedig oly erővel, hogy hátán meglehetős sebet ejtett. Károlyi Vinczét tegnap a kórházba szállitották, a suttyó merénylőt pedig feljelentették a rendőrségnél.

— **Herman temetése.** Tegnap délelőtt 10 órakor temették el *Herman* Sándort, az öngyilkos ügyvédet, nagy közönség jelenlétében. Megjött Keszthelyről az özvegy is és ott volt *Faludi* Miksa igazgató vezetése alatt a ker. akadémia tanári kara és ifjusága.

— **Apró hirek.** F. hó 3-án *Nagy* Ignácz ügyvéd neje a barátok temploma előtt egy arany női nyaklánczot talált. Fölküldte a rendőrségre, hol már át is adták tulajdonosának. — *Németh* Gusztávné gyümölcs-utczai lakos jelentést tett a rendőrségnél, hogy szombaton este nyitva volt szobájának asztaláról valami ismeretlen jómadár egy ezüst női órát ellopott. — *Horváth* László déli vasuti alkalmazott e hó 3-án este borközi állapotában hangosan üvöltözött az utczán s az őt rendreutasitó rendőrt gyengédtelen kifejezésekkel illette, a miért 10 frt pénzbirságra itéltetett. — A rendőrkapitány-

00000470

ság tegnap *Grósz* Albert tankerületi igazgatósági tollnokot közrend elleni kihágás miatt 10 frt pénzbüntetésre, illetve egy napi elzárásra itélte. — *Szabó* János és *Karlovics* András helybeli lakosok, ma reggel 9 órakor a városház sarkán ökölpárbajt vívtak. Mivel azonban a rendőrök a nyilvános erőgyakorlatot botrányosnak találták, bevonszolták a két derék gentlemant a kapitányságra, a hol virtuskodásuk epilogjaképpen egyenkint 2—2 napi elzárásra és 5—5 forint pénzbirságra itéltettek.

— **Gyujtogató vonat.** F. hó 2-án a *Sáregres* alatt elrobogó vonat mozdonyáról lehulló szipor-kák fölgyujtották a töltésmenti gyöpöt, s már szinte a vetéstáblákba is belekapott a láng, midőn a közelben dolgozó munkások észrevették és eloltották mielőtt nagyobb kárt tett volna. Azt állitják, hogy a mozdonyról égő szenet dobáltak le s az okozta a tüzet.

— **Rejtélyes gyilkosság.** F. évi márcz. 22-én a somogymegyei Szent-Miklós község határában egy 20—22 évesnek látszó legény holttestére akadtak. A hullán talált jelek kétségtelenné tették, hogy a legény gyilkosságnak esett áldozatul, tehát a kaposvári kir. törvényszék a nyomozást azonnal meginditotta. Most derült ki, hogy az illető azonos azzal a *Paulini* Józseffel, a ki annak idején a tobak-utczában lakott Székesfejérváron és innen Csurgóra (Somogym.) utazott a sorozásra s azóta nyomtalanul eltünt. Ott meg is jelent a sorozáson és már visszaindulóban volt, mikor meggyilkolták. A nyomozás folyik.

— **Vakmerő rablás.** *Pálinkás* József csikvári uti korcsmáros tegnap este vendégei eltávozása után nyugalomra tért. Mig azonban ő édesdeden aludt, ama bizonyos „ismeretlen tettesek" lakásának utczai ablakáról az üveget nesztelenül leemelték s az igy támadt nyiláson át kinyitották az ablakot és bemásztak az ivó szobába. Itt azonban nem soká időztek, hanem leemelték a falba épitett vaskályha födelét és bemásztak a hálószobába, a hol *Pálinkás* egyedül aludt. Ott aztán nagy helyismeretre való könnyüséggel kiszimatolták a ládát, melyben 600 frt készpénz, 2 darab takarékpénztári könyvecske és több értékes ékszer volt elzárva és ellenkező irányban, a konyhán keresztül kihurczolták a sóstói „hosszú sétatérre," a hol fölnyitották és az egyéb bennevalókat érintetlenül hagyva csupán a 600 forint készpénzt vették ki belőle, mellyel aztán odább álltak. Érdekes, hogy sem Pálinkás sem pedig a konyhában alvó cseléd nem hallott semmi neszt, a környéken pedig akkortájt ember nem járt, igy tehát az éjjeli látogatók egész kényelmesen „dolgozhattak." *Noszkó*, a csikvári sorompós reggelre kelve észrevette az uton heverő ládát, melyben Pálinkás tulajdonára ismert, és azonnal értesitette a kárvallott korcsmárost, a ki megjelentette az esetet a rendőrségnél. A nyomozás természetesen folyik.

IRODALOM.

A „Magyar Könyvtár" fennállásának rövid ideje alatt, úgy látszik, tökéletesen megoldotta azt a nehéz problémát, hogyan lehet egy magyar irodalmi vállalatot igazán népszerüvé tenni. A most megjelent 48—52. füzetek ismét számos értékes olvasmányt nyujtanak. A sort egy kis olasz regény nyitja meg: „Az erkölcstelen", melynek szerzőjét E. A. Buttit, épen most kezdik forditani és ünnepelni Párisban is. A rendkivüli érdekfeszitő meséjü és remekül megirt munkát Tóth Béla mintaszerü forditásában veszi a közönség. A következő füzet irodalmi csemege számba mehet: Petőfi nejének Szedrei Juliának, abban az időben irt naplóját, és leveleit tartalmazza, a mikor megismerkedett és jegyet váltott Petőfivel. A kis füzet előtt Jókai előszava, végén pedig függelékül, Szendrey Julia néhány verse olvasható. Az 50. füzet a világirodalom egyik legszebb és leghiresebb költői elbeszélését, Tennyson „Arden Enoch"-ját nyujtja. A nagy angol poéta gyönyörü verseit Lőrinczi (Lehr) Zsigmond forditotta le, a „Lalla Rouh" neves átültetőjo, a ki a magyar Shakspere kiadásban is részt vett. Az elhunyt müforditó hagyatékából adta ki ezt a munkát fia, Tolnai Vilmos. A epika e remeke után a magyar drámai költészet egy kiváló munkája következik: Murai Károly minden izében magyaros, jóizü vigjátéka a „Huszárszerelem" mely szinrekerülte óta állandóan megmaradt a nemzeti szinház müsorán és melyet a vidéki mükedvelő szinpadokon is egyre előadnak. Végre az 52. füzetben a legszebb magyar népballadákat köti bokrétába Morvai Győző, felhasználva az összes e téren eddig megjelent gyüjteményeket és különösen figyelmet forditva az iskolák szükségletére. A füzetek egyenként 15 krajczárjával vehetők meg a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) czégnél Budapest, Andrássy-út 21; a könyvkereskedésekben és Budapesten a nagyobb dohánytözsdékben is.

Perikles. A görög történet egyik legnagyobb alakjának élet- és jellemrajzát beszéli el a *Történelmi Könyvtár* ez uj füzetében *Bod Péter*. A politikai és müvészeti tekintetben fényes korszak, melyet Perikles uralkodása jelöl, a görög történelem legragyogóbb fejezete. Méltán és joggal irták a Perikles-korabeli Athénéről: Görögországékessége és szeme. Az eszményi állami kormányzat, az anyagi és szellemi élet virágzásának legtökéletesebb képe Athéne e korban. És ez megteremtette Perikles egymaga, államférfiui bölcseségének, szellemének századokat megelőző nagyságával. Az iró elbeszélése fonalán megélednek ezek a nagy idők s tökéletessé lesz minden idők egyik legnagyobb alakjának képe. A csinos képekkel is ékesitett könyv ára 40 kr. Tetszetős kiállitása a Franklin-Társulat nyomdájának dicséretét érdemli.

Mezőgazdasági Káté. Irta *Mika* Ottokár. Mint az annyi hasznos dolgot népies modorban ismertető „Falusi könyvtár" czimü vállalat 45. füzete jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában a „Mezőgazdasági Káté". Népies nyelven, röviden, de világosan kiterjeszkedik ezen munka a gazdálkodás minden ágára. Kérdésekben és feleletekben tárgyalja a talaj, a földmivelő eszközök, a trágya, a vetés stb. ismertetését; áttér azután a különféle gazdasági növények termesztésére s dióhéjban elmondja az ide vonatkozó legszükségesebb tudnivalókat. Ismerteti röviden a különböző gazdasági rendszereket, az állattenyésztést, kertészetet, valamint kiterjeszkedik a baromfitenyésztésre, méhészetre, és selyemtenyésztésre is. A kik a különféle gazdasági ágakban rövid áttekintést kivánnak tenni, azok haszonnal forgathatják Mika ezen kis könyvét. A „Mezőgazdasági Káté" ára füzve 50 kr.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A bélyegnyaló.

— Krausz Veronát felmentették. —

A mult év végén történt, hogy a helybeli kir. törvényszék iktatóját, *Weisz* Gábort állásától felfüggesztették és elrendelték ellene a bünügyi vizsgálatot. A vizsgálat kezdetén mindjárt szenzáczióssá lett a dolog az által, hogy a vizsgálóbiró, vádlott vallomása alapján, házkutatást tartott *Krausz* Zsigmond dr. helybeli ügyvédnél és nővérénél, *Krausz* Verona dohánytözsdésnél, a kiket Weisz Gábor a vizsgálóbiró előtt a bélyegnyalásra való felbujtással vádolt.

Időközben Weisz Gáborról kitudódott, hogy régebb idő óta váltóhamisitással foglalkozott s igy 8 rendbeli váltó hamisitással sulyosbodott ellene a vád.

A kir. ügyészség *Krausz* Zsigmond dr. ellenében elejtette a vádat, de fentartotta Krausz Veronával szemben. A kir. törvényszék vádhatározatában Krausz Veronát is felmentette a vád alól és e vád határozatát a kir. itélő tábla is helybenhagyta. A kuria azonban Krausz Verona vád alá helyezését is elrendelte. Igy került az ügy ma tárgyalásra a helybeli kir. törvényszéknél.

A tárgyalás délelőtt 9 órakor kezdődött. A biróság a következőleg alakult meg.

Elnök: *Máder* Ferencz dr. kir. táblai biró. Szavazó birák: *Keczán* Izidor, *Scherer* Kamil. Jegyző: *Szileszki* Vilmos. Az ügyészséget *Juraszek* János kir. alügyész képviselte.

Weisz Gábort dr. *Steiner* Jákó, *Krausz* Veronát dr. *Szabady* József ügyvéd védi.

Miután a börtönőr bevezeti Weisz Gábort és Krausz Verona is a vádlottak padjához lép, a hova egy széket tesznek a részére, elnök megnyitja a tárgyalást, melynek során mindenekelőtt a beidézett tanuk jelenlétét konstatálja. Azután ismerteti a bünpör alapját képező bünczselekményeket. Weisz Gábort *hivatalos sikkasztás és váltóhamisitás* miatt Krausz Veronát pedig *bünrészességért* helyezték vád alá.

Előbb a váltóhamisitásra vonatkozólag tartják meg a tárgyalást.

Kaltenecker Mártont hallgatták ki elöször, ki, mint a Székesfejérvári takarékpénztár igazgatója.

Kaltenecker Márton előadja, hogy Weisz Gábor által bemutatott váltóknak teljes értékét elvesztette a székesfejérvári takarékpénztár.

Weisz Gábor elismeri a váltóhamisitást. Indoknl azt hozza fel, hogy mikor Székesfejérvárra jött, már nagyon el volt adósodva és hiába igyekezett adósságaitól szabadulni. Kulcsár vaáli járásbiró nagy jóindulattal viseltetett iránta s az ő utólagos jóváhagyásának reményében irta a váltókra a nevét.

Hübner Károly tanu azt vallja, hogy a Fejérmegyei takarékpénztárnál Weisz Gábor 4 darab hamis váltót számittatott le, a melyek összege 154 frtot tesz ki. A 40 frtos, 12 frtos és 90 frtos váltókon mint kibocsájtó Kulcsár járásbiró, a 12 frtos váltón Csaplár László neve szerepelt. Az eredetiek 1895. évben lettek benyujtva és 90 frtot törlesztett belőlök Weisz Gábor mindég pontosan. Kártéritést a takarékpénztár nem követei.

Kulcsár járásbiró azt vallja, hogy Weisz Gábor Vaálban nagyon szerényen élt és sokat nélkülözött. Mielőtt irnoknak nevezték volna ki, *egy váltót irt alá neki.* Ő maga ajánlotta fel Weisz Gábornak e szivességet, mert szorgalmas embernek ismerte. A székesfejérvári pénzintézeteknél levő váltókon nem az ő aláirásai szerepelnek.

Weisz Gábor jelzi, hogy 30 frtos váltó uj váltó volt, eredetileg azt is Kulcsár irta alá, tanulásra kérte a pénzt. Két váltó a Kulcsár által aláirt váltónak a folyománya. — Majd kérdést intéz Kulcsárhoz, hogy megbocsátotta volna-e neki a váltóhamisitást, ha ő őszintén bevallja még mielőtt a vizsgálatot ellene meginditották?

Kulcsár ezt most nem tudja megmondani. Ezt csak akkor látta volna meg. Vádlott iránt nagy jóindulattal viseltetett és örvendett volna, ha nevezett a jogot is végezhette volna.

Csaplár László mikor Weisz bejött Vaálból egy 50—60 frtos váltót irt neki alá, többet nem. De kezességet vállalt érette a kis kölcsön egyletnél.

Pápai Nándort hivatja az elnök.

A szolga jelenti, hogy nincs itt.

Elnök: Csodálom, ha egy helybeli tanu nem jelenik meg az idézésre.

Wesz Gábor mégegyszer megkisérli Csaplárt emlékeztetni arra, hogy két váltót irt alá. Csaplár azonban nem emlékszik reá.

Pápai Nándor tanu időközben megérkezik Vallomásában azt mondja, hogy egy 50 frtos váltója volt Weisznak náluk, a melyet időköz-

00000471

ben 40 frtra törlesztett. Nem kivánnak semmi kártéritést.

Kaltnecker Márton kimutatást hoz arról, hogy a hamis váltók, mikor számitoltattak le és mennyi lett belőlük törlesztve.

Ügyész: Csak Csaplár László meghiteltetését kéri, a többi tanuk meghiteltetését nem kivánja.

Dr. *Steiner* kérelmére a biróság *Kulcsár* Lajos járásbirót is esküre bocsátja.

Kmetykó irodaigazgatót hallgatják ki és felolvassák jelentését, a melyben a törvényszék elnökét értesiti, hogy az aktákra már használt bélyegek vannak ragasztva. Felsorolja a gyanus aktákat, a melyeken a különböző szabálytalanságokat észlelte. Elmondja azután, hogyan jöttek rá a bélyegnyalásra és hogy mi gyanitatta vele, hogy a manipulációkat Weisz Gábor csinálja.

Mátrai Sándor törvényszéki kiadó megerösiti az igazgató előadását. Az első lenyalt bélyegre ugy jöttek rá, hogy átnézték egyszer az azon napon érkezett aktákat. Egyet félretéve találtak, a melyet megvizsgálva, egy 10 frtos bélyeget találtak átüttetlenül rajta. Ezt gyanusnak találták s azért az aktát részletesen leirták Később mikor az aktát ujból megnézték, akkor már a jó helyén *egy rossz bélyeget találtak*, a mely akkor már át volt ütve.

Elnök: (Weiszhoz) Mi inditotta arra, hogy a bélyegek levételével szerezzen magának jogtalan hasznot.

Weisz: Egy alkalommal bement Krausz Verona tözsdéjébe s ott szivart vett. Egyuttal pedig 1 frt 50 kr. értékü okmánybélyeget adott el neki. Krausz Zsigmond ügyvéd is ott volt s kérdezte töle, megvan-e elégedve Székesfejérváron. Ő akkor elpanaszolta, hogy nagyon rossz anyagi viszonyok között él. Csalódott Székesfejérvárban. Azt hitte, hogy itt az ügyvéd uraknál hivatalos óra utánra foglalkozást fog szerezhetni, de nem kapott sehol. Nem tud szabadulni az anyagi gondoktól. Krausz Zsigmond akkor azt a tanácsot adta neki, hogy szedjen le az aktákról bélyegeket s ők beveszik töle 40—50 %-al olcsóbban. Ő eleinte elutasitotta magától az ajánlatot, s hivatkozott a következményekre, hogy ő állását vesziti és még börtönbe is kerül. De Krauszék biztatták s azt mondták ne féljen semmitől *elég erösek ők*, hogy elháritsanak a fejök felöl minden veszedelmet s hogy öt is megmentsék. Akkor még sem hajlott az ajánlatra. Később azonban egy váltója lejárt s nem tudta a kamatot s a törlesztést teljesiteni. Visszaemlékezett Krauszék ajánlatára s akkor vitt Krausz Veronához először lenyalt bélyeget eladásra. Csak is ez a kényszer helyzet vitte reá hogy a tanácsot kövesse. A Krausz Veronának eladott bélyegek értéke nem tett ki összesen többet, mint 90 95 frtot. Ennek is csak a felét kapta meg Krausz Veronától.

Azután felolvassák a szakértői véleményt s megmutatják vádlottnak valamennyi gyanus bélyeges aktát. Többet közülök a járásbiróságnál találtak még pedig a Krausz Zsigmond dr. által benyujtott aktákon. Weisz Gábor az általa beiktatott iratok legnagyobb részénél eltagadja, hogy azokat ő kétszer ütötte volna át, vagy azok általa felragasztott rossz bélyegek lettek volna.

Az elnök azután *Krausz* Veronát hallgatja ki.

Krausz Verona valóságos beszédet tart, majdnem tiz perczig beszél egyfolytában sok olyan dologról, a mi az ügyhöz nem is tartozik. Tagadja, hogy Weisz Gáborral bármikor ilyen természetü dologban összeköttetésben állott volna. Azt mondja először, hogy nála soha sem járt, csak mikor a fivére ellene pert vezetett, akkor látta egypárszor az üzletében. Később azt mondja, hogy Weisz járt ugyan nála s bélyeget is kinált eladásra, de ajánlatát azzal utasitották vissza, hogy örvendenek, ha azt eltudják adni, a mit az adóhivatalban vesznek. Később egy izben ismét panaszkodott a fivére, neki hogy ő ellene pert vezetett s akkor azt mondta, hogy még egyszer meg fogja ezt bánni Krausz Zsigmond dr., mert egy birósági hivatalnok sokat árthat neki. Még ő mondotta neki „ugyan mit árthat maga a fivéremnek, sokkal kisebb ember maga. Legfeljebb lebeszéli a feleket, hogy ne menjenek hozzá.“ Weisz ezután is járt hozzájok, bár nagyon gyanusan viselkedett és nem szerették. Miután figyelmeztették, hogy nagyon eladósodott ember, megtagadta töle egyszer 15 frtos kölcsön iránti kérését, de ugyanakkor Weisz jelenlétében egy másik uriembernek adott 10 frtot kölcsön. Ezért és a bátyja által vezetett perért haragudott rájuk s ez a mostani vádja nem egyéb mint boszu müve. Ő soha nem vásárolt töle bélyeget s fel sem tételezhető róla, hogy olyan emberrel, a ki a fivérét szidta, bármiféle összeköttetésbe is lépjen. Sőt ellenkezőleg, nagyon szigoru volt vele szemben s ha bort vásárolt nála, még az üvegért is 10 krajczár biztositékot vett töle. — Elnök kérdésére hogy mit vásárolt nála Weisz? — Krausz Verona azt válaszolja, hogy szivart, dohányt, ujságot, szőlőt és bort.

Weisz Gábor Krausz Verona vallomására mindenek előtt azt mondja, hogy valótlan az mintha ő bármikor is borf vásárolt volna. Tudja róla minden ismerőse, hogy nem szokott bort inni. Hivatkozik arra is, hogy ő a vizsgálat folyamán, mikor bevallotta bünét egyuttal meg is mondotta, hogy ilyen lenyalt bélyegeket hol találnak s találtak is. Ott vannak a tények, a melyek bizonyitják, hogy a lenyalt bélyegek Krausz Veronánál lettek vásárolva. Éppen azért a Krausz Verona által elmondottak csak mesének tekinthetők. Bizonyitja azt azzal is, hogy igaz lenne az, a mit Krausz Verona állit, hogy öt lehordták azért, mert a bátyjukat fenyegette ugy nem kért volna kölcsön, s ha igaz lenne Krausz Verona állitása, hogy az ő kölcsön kérését megtagadta, ez esetben nem is ment volna többet hozzá vásárolni.

Ügyész: (Krausz Veronához.) Állitásai nem felelnek meg a tényeknek. Ön az alatt az idő alatt, mig Weisz Gáborral összeköttetésben állott az adóhivatalból mindössze 3 drb. 20 frtos bélyeget hozatott s eladott 10 drbot.

Krausz Verona. A többletet azzal igyekszik megmagyarázni. hogy a másik tözsdéből hozatta a többi bélyeget.

Ügyész: Megtörtént az is, hogy egy 20 frtos bélyeget be is cserélt.

Krausz Verona ezt ugy akarja megmagyarázni, hogy a 20 frtos bélyeget délben a huga bezsirozta, ezért cserélte be.

Ügyész: Hát ezt a 20 forintos bélyeget az adóhivatalból hozta?

Krausz Verona: Nem. A nagy tözsdéből.

Ügyész: Ön azt mondotta, hogy csak megrendelésre hozatott bélyeget.

Krausz Verona azt állitja, hogy ezt a 20 frtos bélyeget is megrendelésre hozatta.

Weisz Gábor kéri a törvényszéket, hogy szerezze be a kimutatást az adóhivaltól, hogy Krausz Verona 1896. és 1897-ben mennyi és minő bélyegeket vásárolt. Összehasonlitásából e két kimutatásnak ki fog tünni, hogy mig 1896-ban sok nagyobb áru bélyeget vásárolt az adóhivatalban, addig 1897-ben *1 forintosnál nagyobb bélyeget alig vásárolt*. Május 22-töl egész novemberig, a mig az összeköttetésük tartott, nem vásárolt 1—2 frtos vagy ennél nagyobb bélyeget s mikor novemberben öt ez ügyből kifolyólag letartóztatták, *akkor ujból kénytelen volt nagyobb áru bélyegeket vásárolni*. Ezek a tények. De felhivja a törvényszék figyelmét arra is, hogy nem hihető az sem, hogy Krausz Verona a nagy bélyegeket mindég a nagytözsdéből vásárolta. Miért vásárolta volna a nagy bélyegeket következetesen ott, mikor a nagytözsde semmi engedményt nem ad, tehát ha onnan hozatta volna a bélyeget, abból *semmi haszna nem volt*, mig az adóhivatalnál 1½ százalék árengedményt kapott.

Rotter Izsák tözsdést hallgatják ki. Elmondja, hogy Weisz Gábor egy alkalommal eljött hozzá s egy levelet mutatott, mellyel állitólag egy vidéki ügyvéd egy nagyobb bélyeggel honorálta fáradozását s kérte Rottert, hogy ezt a bélyeget cserélje be. Szivességből meg is tette neki. A bélyeg különben is egészen jó uj bélyeg volt. Később is eljött még hozzá Weisz Gábor hasonló szivesség felkérésére.

Keczán (Weisz G.-hoz.) Ha ön Krausz Veronával megbeszélte már az elárusitást, miért vitte a bélyeget Rotterhez?

Weisz G Azért, mert Krausz Verona 40 - 50 % levonással váltotta be a bélyegeket. Ezek különben is jó bélyegek voltak. Nem is mert volna megbeszélés nélkül lenyalt bélyeget elárusitásra vinni. (Rotterhoz). „Mondja Rotter ur szokott ön is más trafikból venni bélyeget?

Rotter. Soha. Csak az adóhivatalból.

Dr. *Vermes* tanu azt vallja, hogy 1895-ben nővére, a ki szintén trafikkal foglalkozik mondotta neki, hogy egy ismeretlen ember járt nála és kérte váltson be neki bélyeget. Nővére elutasitotta az illetőt s ő azt utólagosan, mikor elmondta neki, helyeselte. Weisz Gábor letartóztatása alkalmával eszébe jutott, hogy 1895 éppen összeesik Weisz Gábornak Székesfejérvárra jövetelével s akkor mondotta, hogy az a bizonyos ismeretlen ember nem lehet más, mint Weisz Gábor.

Weisz Gábor kéri a törvényszéket, hogy e tanu vallomásából konstatálja, hogy 1895-ben, mikor még iktató sem volt, akkor is árusitott bélyeget, miután vidéki ügyvédektől kapott volt mindég bélyegeket.

Az elnök kijelenti, hogy a törvényszék ezt konstatálja.

Dr. *Szabady* védő viszont azt kéri megállapitani, hogy a vizsgálóbiró előtt Weisz Gábor azt mondta, hogy a Weisz-féle tözsdében is eladott több apróbb beszedett bélyeget.

Weisz Gábor tagadja mintha ő a vizsgálóbiró előtt leszedett bélyegeknek a Weisz-féle tözsdében való elárusitásáról beszélt volna. Csak azt mondta, hogy ott is adott el bélyegeket, de azok jó bélyegek voltak.

Az elnök azután megállapitja, hogy vádlott a vizsgáló biró előtt nem is tett ilyen nyilatkozatot s csak a vizsgáló biró felvetett kérdésében van szó leszedett bélyegekről.

Weisz Julia tanu betegsége miatt nem jelenhetett meg.

Major Márta a legérdekesebb tanu kihallgatására kerül ezután a sor. Egész fiatal paraszt leány, a ki a vizsgálóbiró előtt azt vallotta, hogy a Verona kisasszonyt látta Weisz Gáborral gyakran leszámolni és *hol a kisasszony*

00000472

hol pedig Weisz Gábor *fizetett a számadás végén.* Most visszavonja ezt a vallomását s az elnök kérdéseit ügyesen kerüli ki. Különben most is Krauszéknál szolgál.

Weisz Gábor kérdezi tanutól, hogy mikor látta öt először.

Major M. Nem emlékszem.

Ügyész (tanuhoz) Emlékszik hogy maga hozott egy 20 frtos bélyeget és az összepiszkolódott és azt maga vissza is vitte.

Major M.: Igen emlékszem!

Ügyész: Honnan emlékszik?

Major M.: Ugy hogy én hoztam a *20 frtos bélyegeket az adóhivatalból és mikor elpiszkolódott akkor is én vittem vissza.*

Ügyész: Lássa ez hazugság! Mindössze *csak három darab 20 forintos bélyeget hoztak az adóhivatalból s azt mindjárt el is vitték mind a hármat.* — Ez az elpiszkolódott bélyeg *nem volt az adóhivatalból való!*

Tanu erre zavarba jön s csak ügyetlenül tud védekezni

Általános mozgás keletkezett a tárgyalási terem tulzsufolt karzatán, mikor az elnök utasitja a szolgát, hogy *Krausz* Róza tanut hivja be.

A végtárgyalási közönség jól érthető kivánesisággal fordult a belépő tanu felé, a ki Székesfejérváron nagyon érdekes személyiség. Krausz Róza különben nagyon elegánsul volt öltözködve. Ő is mint a nővére fekete ruhát visel. Kalapjának fátyola eltakarja az arczát s *a biróság előtt is leeresztett fátyollal tesz vallomást.* Azt hinné az ember a vizsla tekintetek feszélyezik, de a tanut ugy látszik nem zavarja ez meg. Azt elnök kérdésére kijelenti, hogy óhajt vallomást tenni.

Krausz Róza vallomása *teljesen megegyezik a nővéréével.* Ő is éppen azokra a dolgokra emlékezik, söt majdnem ugyanazokat a kifejezéseket is használja. Másra — mint a mire a nővére emlékezik, — csodálatos módon nem emlékszik. Mindenesetre még testvérek között is páratlan ez az egyképpen müködö agyvelö, mely egészen azonos dolgokat örizett meg.

Krausz Róza vallomása után a tanuk meghiteltetésére kerül a sor. A törvényszék azt hitte, hogy Major Márta nincs még 14 éves. Juraszek azonban kéri a meghiteltetését.

— Kérném még akkor is — mondja Juraszek — ha 12 éves volna!

A törvényszék el is rendeli az összes tanuk meghiteltetését, melynek megtörténte után elnök a tárgyalást délutánra halasztja.

Délután.

Negyednegyed 4-kor folytattatott a tárgyalás.

Kohn József tanu. 22 éves, izr. postagyakornok Komáromban, kedélyes, mosolygó fiatalember.

Elnök: Tud valamit a bélyegnyalásról?

Tanu: Most látja először a vádlottat. 1896. május 1-én Rácz-Almásra utazott, azóta csak két napot töltött itt. Nem tud semmiről.

6 frt 80 kr. utiköltség és napidij fejében részére megállapittatik és miután megeskették eltávoztott.

Friedmann Bernát: Csak azt tudja, hogy vádlott egyet-mást vásárolt.

Knittelhoffer Károly: Pick ügyvédnél van alkalmazva s Krausz Veronánál vásárolt bélyegeket. Néha mikor nagyobb bélyegre volt szüksége, akkor várt mig a kisasszony a nagytrafikból meghozatta. Néhányszor előre is rendelt meg ott bélyegeket.

Ügyész: Nehezen ragadtak a bélyegek?

Tanu: Minden nagy bélyeg nehezen ragad.

Schleicher Imre: Ő is vásárolt Krausz V.-nál bélyegeket. Ugyanazt mondja a mit Knittelhoffer.

Most megint megkérdezik Knittelhoffert a piszkos bélyegre vonatkozólag. Ő csak egy 10 frtos bélyegre emlékszik, az csakugyan hibás volt, de állitólag egy kapitány rontotta el ott az üzletben.

Borchert Jenő dr. ügyvéd: Régi kundsaftja Kr. V.-nak, de sokasem fedezett föl semmi gyanusat, mint egyszer egy kb. 3 frtosat vásárolt, a mi sürgösen kellett. Az rosszul ragadt. Szintugy egyszer egy 50 kros.

Ügyész kérdésére beismeri, hogy azért maradt el onnan, mert nem akarta magát több kellemetlenségnek kitenni.

Szalaczky Ákos: Hermau ügyvédnél volt alkalmazva. Kr. V.-nál vasárolt bélyegeket, de mivel Herman nem volt a bélyegekkel megelégedve, elmaradt onnan. Egyszer egy 5 frtos bélyeg nem ragadt jól, azt megkenték gummival.

Rédl Zoltán: Ő is Hermannál volt alkalmazva. Azt mondja a mit Szalaczky. Egy husz forintns bélyegre emlékszik, a mely zsirfoltos és halovány volt. K. V. kinálta, de nem vette meg.

Rétl Sándor vaskereskedö: Nem tudja, hogy Weisz G. Kr. V.-nak bélyeget adott volna el. Látta többször, hogy Veisz a trafikba megy reggelenként.

Kohn Fülöp kereskedö segéd: Néhányszor látta, hogy Veisz odament.

Schaumann Emil adótiszt: 1897. szept. Kr. V. egy 10 frtos bélyeget küldött hozzá, hogy cserélje be, de piszkos volt és nem fogadta el.

Később azonban a pénzügyigazgató rendeletére elfogadtatott. Jun. 22-éröl egy 20 és egy 5 forintos bélyegrz emlékszik, azokat azonnal be is váltották.

Simon Erzsébet 97-ben Krausz Veronánál szolgált. Hetenkint 2—3-szor látta Weiszot, hogy az üzletben reggelenkint megfordult. Weisz ha vásárolt valamit, mindig fizetett.

Weisz vádlott kérdi, hogy emlékszik-e arra, mikor a kisasszony fölküldte ö hozzá, hogy adjon bélyeget, mert keresnek?

Tanu tagadja.

Jegyzö felolvas egy levelet, melyben Bizsnyai Jenö irja, hogy Krausz V. egyszer panaszkodott elötte, hogy egy bélyeg nem ragad Az ö tanácsára elküldte az adóhivatalba. a hol becserélték.

Továbbá felolvassa Herman Sándor levelét, melyben azt irja, hogy alkalmazottainak megtiltotta, hogy K. V.-tól bélyeget vásároljanak, mert ott hibás bélyegeket adnak.

Heppes szintén azt irja, ugy szintén *Skultéty* is, de ö azt állitja, hogy azért kivánta, hogy Strasser Rózánál vásároljanak, mert az rokona.

Dr. *Szabady* József kérésére fölolvastatik a Kr. V.-nál megejtett házkutatásról fölvott jegyzökönyv, melyböl kitünik, hogy ott semmi gyanus bélyeget nem találtak.

A délután kihallgatott tanuk mind megeskettetnek.

A bizonyitás ekként befejeztetvén, *Juraszek* János kir. alügyész elmondja vádbeszédét. Ismerteti a sikkasztás elözményeit és elmondja, hogy Weisz Gábor letartóztatása után töredelmes vallomást tett. 1896. deczember havában megjelent Krausz Verona üzletében a hol Krausz Verona és fivére dr. Krausz Zsigmond mondották neki, hogy hozzon bélyegeket, melyeket ök 4—50 % leszámitással elfogadnak. Eleinte habozott, de később a szegénység rávitte. Hogy mennyit sikkasztott azt megállapitani már lehetetlen. Beismer 9 rendbeli váltóhamisitást is. Miután a hivatali sikkasztás büntette beigazoltatott kéri a vádlottat megbüntetni, s a büntekiszabásánál töredelmes vallomását tekintetbe venni.

Másodrendü vádlott: *Krausz* Verona ellen a vádat szintén egész terjedelmében fönntartja. Bizonyitva látja, hogy a sikkasztásban mint bünsegéd részt vett. Kéri, hogy büntetlen elöélete tekintetbe véve büntettessék.

Steiner Jákó dr., *Weisz* Gábor védöje, beszédében különösen kiemeli, hogy vádlottat a szegénység vitte a bünre és szándékában volt, hogy a váltókat kifizeti, de nem volt módjában. Kéri védencét az emberszeretet alapján enyhén büntetni.

Dr. *Szabady* József Krausz Verona védöje fölemliti Weisz Gábor erkölcsi sülyedését. Eleinte tagadott, de midön a bizonyitékok összehalmozódtak ellene, bevallotta tettét, de belekevert egy ártatlant is, valószinüleg azért hogy igy mint gondolta, majd ö enyhébben fog büntettetni. Hosszasan bizonyitgatja védencze ártatlanságát és fölmenteni kéri.

Háromnegyed 7 órakor hirdették ki az itéletet. *Weisz* Gábor **3 évi fegyházra és öt évi hivatalvesztésre** itéltetett. *Krausz* Veronát **fölmentették.** A védö, valamint az ügyész föllebbeztek.

INNEN-ONNAN.

Az állatok u. n. szellemi tulajdonságairól.

— Természettudományi közlések. —

Irta: **Számmer Ilona.**

II.

Hogy a legyezgetés mily hatással van az érzékszervekre, ezt kiváló ügyesen tudja felhasználni az amerikai vampir (Phyllosthoma spectrum.) Addig-addig legyezgeti, hajtja a langyos nyári szellöt áldozata fejéhez, mig végre az gyanutlanul erös álomba merül, s akkor ö kedvére szivhatja az alvó állat vérét.

A képzettársitás, a kinos felidézés mily eredményt szül a szegény maczkóra (ursus arctos), azt hallották tán már azok, kik tánczolásuknak titkát keresték. Kinjából, remegésből ugrál szegény állat! Visszaemlékszik a tüzes rostélyra, melyen állt, midön tanitották, a láncz és vasbot eszébe hozza azon hasonló szereket, melyekkel megégette magát s igy tánczolni kényszerült a pénztkereső vad oláhok elött.

Száz és száz példát lehetne felhozni az állatkörnek mind a hét osztályából, ugy az emlösök, mint a tojással szaporodók, rovarok és hüllök, mind csodás tanuságot szolgáltatnak Istentöl adott tudásuk — ösztöneikröl!

A mily jó helyemlékezö tehetsége van a rókának (Canis vulpes), ki a világért sem menne azon ház tájékára, hol ökelme már egyszer csak nagy nehezen birt szabadulni a csapdából, ellenkezöleg oly feledékeny, mondhatni ostoba a helyi visszaemlékezésben a bükkösök s mogyoró-cserjék lakosa, a kecses kis mókus. (Sciurus vulg.) Megsajnálni érdemes annak látása, hogy miként rohan fáról-fára, gallyról-gallyra, mint turja szét a nedves harasztot lompos farkinczájával, keresve éléskamráját, rendszerint a fészkétöl nem messze eső harkályvájta odut, hova szorgalmasan gyüjt a téli zord idöre mogyorót, diót, makkot, eleséget. Megtörténik, hogy az első hó lehultával felhagy a kereséssel és gyakran életével kell adózni feledékenységeért.

A borz (Meles taxus) s néha a róka is jóeleve kitanulmányozza üldözöi szándékát; lázas sietséggel kapar földalatti üregéhez egy titkos kijárást, melyen által elinal az élesorru daxlik elöl.

S hány állat használja fel bundája, tolla szinét, hogy magát elrejtse. Az egész világ hajszoltja, a szegény mezei nyul (Lepus) eszeveszetten rohan ki a füböl, virágos mezöröl, országutnak homlokos talajára s ott földre lapulva, nagyokat kaczag bajuszába, a vasárnapi vadász gyakori kalandján.

Hasonlókép fut ki a vetésböl a fürjecske (Coturnix), pipiske (Alauda), fogoly (Perdix) meg sza-

00000473

lonka (Scolopax); a csodás tollazatu kajdácsok, papagályok (Psittacidae) miért menekülnek, miért rakják fészkeiket a legexotikusabb szinü s alaku virágokra? Mert félnek az erősöktől! Hisz tarkaságukat az igénytelen egyszerü lomb. csakhamar elárulná . . .

Némelyek holtnak tetetik magukat, mint a pók (Epeire), sőt veszedelem közeledtére földre ejtik magukat, hogy apró testüket észre ne vegye a színéhez hasonló földön ellensége. Elszászi bakfisek közt járja e mondás: »Fut, mint a pók« . . .

A tengerek csodái szintén birnak és felhasználják, szinte mesés módon, ösztönüket, képességüket. A Sepia festőanyagával megzavarja a körülötte hullámzó vizet, hogy a zavarosban módot találjon a szökésre.

Ilyformán menekül meg ellenségétől az ujvilág meleg tartományainak egy félelmetes külsejü hüllője, a chameleon, melynek kétszinü felbőre akarata szerint változik. E mozdulatlan szemü, nagy gyikhoz hasonló állat erősen kifeszitett legyező-féle pofahártyával méltán szerepelhet anyagul az élénk képzeletü meseköltők előtt, mikor megtestesiték a tüzet okádó sárkány alakját.

Más forróövi állatok egy-egy félelmetes állat alakját utánozzák, vagy pedig erősb állathoz menekülnek, tapadnak, ha a veszély közelg.

Mily irgalmas ővéi iránt a böles Teremtő, mily nagyszerüen alkotja meg teremtményei érzékeit, mily ösztönnel ruházza fel »a létért való küzdelemre!«

S most hadd beszéljek a legkedvesebb állataimról; velük naponta foglalkozhatunk s beczézzük, ha megérdemlik. Könyveket lehetne irni a ló (Equus caballus) és a kutya (Canis familiaris) kedvességéről, hűségéről, — mint tud hizelgni, — mint lehelte ki akárhányszor nemes páráját szeretett ura sirja felett; hány életet mentett meg az alpesek lavináiból a szent-bernáti kutya, mily emlékező tehetséggel bir a nemes paripa, midőn huszárokat látva és harczi riadót hallva, önérzetesen kapál lábaival, melyekkel öregségére lealázó munkát végez a katonaságtól kimustrált konflis ló!

Ezek a tulajdonságok már nagyon is ismeretes dolgok. Mindennapi jelenetek, midőn gyönyörködünk és álmélkodunk ez állatok hajmeresztő mutatványaiban.

Nemcsak ugy lehet mondani: szellemi tulajdonságaik, de érzékeik finomságával is jóformán az első helyet foglalják el az állatok között.

Szimatolásuk teszi lehetővé a vadászat sikerét s hogy szaglási érzékük a test legparányibb részére is kiterjed, ez szolgáltatott oly sok embert a halálnak s a gyötrelmes élet kárjaiba.

A rabszolgaság szivfacsaró, kegyetlen történetének lapjaiból tudjuk, hogy a megszökött rabszolgákat miként hajszolták mértföldeken keresztül az e czélra tartott u. n. vérebek. A szegény négerfaj vértestecskéinek sejtjei bizonyos sajátos szagu protoplasmával birván, a vérebek lábnyomaikon ezt megérezve, hűségesen megmutatták a menekült utját.

Hasonló módon nyilvánul e jelenség, azaz a vérsejt megérzése a kigyóknál is; a him rendszerint e szag után indul párja fölkeresésére. Egy meghatóan történet, egy kegyetlenül végződött tréfa jut eszembe.

S . . . . ch kapitány, nem messze a füszeres Borneó szigetétől, zátonyra jutott. Mig hajóját jó karba iparkodott hozni legénysége, ő addig társaival egy elhagyatott, lakatlan kis szigeten sátorban volt kénytelen lakni. Vele volt szép ifju neje is, ki szeretettel kisérte férjét minden fáradalmas expedicióban.

Az asszony, ki másköllönben bátor volt, most nagyon elkeseredett. Nem akart a szigeten maradni a kigyóktól való félelmében.

Férje, ki előtt nem volt a veszély soha elrettentő, iparkodott nejét megnyugtatni; titokban egyuttal azon gondolkozott, mikép tudná nejét e gyávaságból kigyógyitni.

Végre talált egy módot. Napközben fegyverével halálra keresett egy alvó náját (Naja venenosa), azt hazavitte s felesége ágya elé a szőnyegre fektette. Maga pedig elbujt a sátor függönyéhez, örülve előre a hatásnak; mint fog megijedni . . . majd látva, hogy a kigyó élettelen . . . lassankint közeledni is mer hozzá . . . sőt megfogja kezével . . . s igy hála az égnek, le fogja győzni az undorát és félelmét ez állat iránt; ő pedig majd nyugodtan mehet gondjai után, azzal a tudattal, hogy szeretett hitvese biztonságban érzi magát a szigeten. Ilyeneket gondolt a jó kapitány.

(Folytatása következik.)

KÜLÖNFÉLE.

[] **Drága modell.** Csak egy angol festőtől telhetik ki az, mit Luke Fildes tájképfestő, a londoni Royal Académy tagja magának megengedett. Egy falusi házat akart festeni és hónapokon át kereste azt a falusi házat, a melyről álmodott, hol Walesben, hol Kent-grófságban, majd meg Lancashireben. — Salisbury-Plainben végre ráakadt, megvásárolta és lebontatta. A téglákat, a gerendákat, a tetőt és a kerítést, szóval az egész ház lebontott anyagát Londonba vitette, hol a falusi házat óriási műtermében ujra felépitette. Ezzel azonban nem elégedett meg Luke Fildes, hanem még öt-hat karakterisztikus parasztot és parasztnőt is szerződtetett modellnek és ezeket egy egész éven át saját költségén tartotta el. Az alapos festőnek ez a kis tréfa 24.000 forintjába került, a kép azonban, melyet a drága modell után festett, 70,000 forintot jövedelmezett.

[] **Boldog házasélet.** Egy nyugotamerikai ujságban a következő bájos hirdetés jelent meg:

»Elveszett, eltévedt vagy ellopatott egy egyén, a kit a magánosság egy őrizetlen perczében elég gyenge voltam férjemmé tenni. Az illető kellemes külsejü, gyengécske, de azért egymagában is haza tud menni, kivéve, ha esős időben valami csinos leány megkinálja az ernyőjével. John névre hallgat. Legutóbb egy Harris Julis nevü fehérszemély társaságában látták sétálni, a mint a karját a dereka köré fonta és nagyobb majom volt mint valaha. A ki a szegény párát elfogja és hazaszállitja, hogy szökéséért elverhessem, azt teára hivja meg Smith Harriet.«

[] **Érdekes kisérlet.** A külvilág tárgyai a szem reczehártyáján tudvalevőleg megfordítva jelennek meg, a természettudománynak eddig nem sikerült kideriteni, mért látjuk mégis a tárgyakat eredeti alakjukban. Miután a szaktudósok véleménye e tárgyban fölötte elágazó, Stratton, az ismert angol tudós, érdekes kisérlettel próbált a természettudományi titok kulcsára akadni. A tudós álarczot készittetett, amelyen csak a szemek számára faragott két nyilást: ezekbe közönséges üveglencsét tett. Mikor az álarczot felvette, a tárgyakat megforditva látta, de miután néhány napig viselte, a szeme ugy hozzászokott a külvilághoz, hogy lassan eredeti állásukban kezdte látni a tárgyakat. Mikor aztán két hét multán letette az álarczot, ismét forditva látott mindent s néhány napra volt szüksége, mig szeme hozzászokott az uj állapothoz és a tárgyak, hogy ugy mondjuk: megfordultak. Ebből az következik, hogy a megszokás teszi, hogy szemünk reczehártyája a tulajdonképen megforditva álló tárgyakat eredeti állásukban látja.

|| **Brassai bácsi és Szarvas Gábor.** Brassai Sámuel, a magyar tudósok nesztora nem a legbarátságosabb viszonyban élt Szarvas Gáborral, a Magyar Nyelvőr korán elhunyt, nagy tudományu szerkesztőjével. A két nyelvész néha hónapokig is elveszekedett egy-egy szógyökön s mivel egyiköjük sem akart engedni a maga álláspontjából, hát a Brassai bácsi hosszu élete kevés volt ahhoz, hogy a két tudós kibéküljön. Egyszer megtörtént az öreg urral, hogy egy társaságban egy szép asszony mellé került, aki folytonosan nyelvészeti kérdésekkel fakgatta az ősz tudóst Mindenáron vitát akart kezdeni. Végre is Brassai megsokalta a dolgot s dühösen vágott vissza:

— Nagysád! kegyed egy . . . egy . . Szarvas Gábor!

KÖZGAZDASÁG.

*** A földmivelési miniszter a jégkárosultaknak. A földmivelésügyi miniszter intézkedett, hogy az ország egy részében oly rendkivüli mértékben bekövetkezett jégverés által okozott kár lehető enyhitésére azokon a helyeken, a hol a vetések teljesen elpusztultak, ezek alkalmas veteményekkel pótoltathassanak, a földmivelésügyi miniszter intézkedett az iránt, hogy a jég által ilyen mértékben sujtott kis gazdák, kik alkalmas vetőmaggal nem rendelkeznek, köles, muhar és tarlórépa maggal ugyanazon módozatok mellett ellátassanak, a mint a mult évi rossz termés következtében vetőmagban hiányt szenvedett kis gazdák a mult ősz és idei tavasz folyamán ugyancsak a földmivelési miniszter által a szükségelt vetőmagban részesittettek. A jég által leginkább kárositott vidékekre ily állami támogatásra rendelt köles és muharmag szállitmányokat már utnak is inditottak.**

*** Az Ausztriával való kiegyezés tárgyában terjedelmes felterjesztést intézett az Erdélyi Gazdasági Egylet a földmivelésügyi ministerhez. A felterjasztés, az erdélyrészi gazdaközönség érdekeinek szem előtt tartásával, különösen az esetleg szükségessé válható önnálló magyar vámtarifa kárdésével foglalkozik s védelmet kér — magas behozatali vámok alakjában — főkép azon mezőgazdasági produktumokra, melyek az odavaló gazdaközönséget különösebben érdeklik. Ilyenek: a hizott állatok, bor, komló stb. Érdekes különösen a komló kérdése, melyből hazánk 100.000 frt értéküt exportál s egy millió értéküt hoz be főkép Ausztriából és Csehországból. A hires erdélyi komló, mely a saazival egyenértékü, ezért nem birja még a belföldi gyárosok kegyeit sem megnyerni.**

*** Felirat a kartelek ellen. Most a békésmegyei gazdasági egyesület hengergeti a Sisiphus kövét, feliratot intézvén a földmivelési miniszterhez a kartelek ellen. Ohaj'juk, hogy e fóispáni vezetés alatt álló egyesület erélyes és bátor felszólalása végre akczióra sarkalja Darányi Ignáczot s a kormány kebelében támogattassék Dániel Ernő, kinek akczióját a budapesti kereskedelmi és iparkamara bénitotta meg Lukács László pénzügyminiszter segitségével, a ki mögött pedig Matlekovits és a merkantilis tábor állott. A békesmegyei felirat lényegében a következő: A mezőgazda küzdelmének megnehezitésére nem csekély befolyással vannak a kereskedelmi körökben szokásossá lett kartelek, melyeket a nagyobb exportmalmok és gyárak, a buza és egyéb gazdasági termények árainak leszoritása — más érdekcsoportok pedig egyéb gazdasági terméyek árának emelése czéljából egymás között kötöttek. A mezőgazda helyzete napról-napra sulyosabbá válik; sulyossá teszik azt első sorban a már igen magasra emelkedett állami, törvényhatósági, községi és egyházi adók, melyeknek el nem titkolható alapjuk a földbirtok s igy egyész sulyukkal nehezednek a földtulajdonos vállaira s nehezednek kétszeres sulylyal akkor, midőn az Ég az adóalapot képező fekvőség hozamától áldó kezét elvonja. Az agrarszocziálistákat s a gyárak és egyéb vállalatok munkásait, kik egyetlen tőkéjük: két kezük munkájával léptek kartelbe, szuronynyal verjük le, de a markantilistákat, a nagy tőkét, a gyáripar dédelgetjük, kedvezményekben részesitjük; elnézzük, hogy minden téren kartelek köttetnek a fogyasztó avagy termelő közönség kiszipolyozására! Méltán jajdul fel gazdasági egyletünk ismételve ezen szomoru való hatása alatt, mert nemcsak a nemzetfentartó földbirtokos és bérlőosztályt látja ez által sujtva, látja legfőképp azt a szegény munkásosztályt, a melynél az elégedetlenség bizonynyal nem alapnélküli, melyet az ilyen embertelen zsarolásokkal ismét és ismét a nyilt kitörés utjára fognak kényszeriteni.**

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

U. F. Az a história nagyon kedvesen, poetikusan volt megirva. Azonban mi az öngyilkosságban szóló referádákban nem szeretjük a poézist, sőt azt határozottan elitéljük. Bűn az és nem egyéb, tehát a szerint foglalkozunk vele, ha már éppen muszáj. Jobb lett volna a helyett az eset körülményeiről egyet-mást elmondani. Különben köszönjük a figyelmét és kérjük továbbra is.

Sz. K. Tudósitását még a mult számunkban hoztuk, csak tessék jobban utána nézni. A verebi eset már nem uj, azért akarva felejtettük ki. Üdvözlet!

Végzet. Ha ön olyan javithatatlan, nyugtalan természetü, mért nem állt be annak idején a spanyol hadseregbe, legalább már régen pihenhetne az óczeán »bősz vizei« alatt és nem háborgathatná a verselési mánia. Álnevét azonban jól választotta — az ön »gyászvégzete« az, hogy örök rettegésbe tartja embertársait. Ha még egy verset beküld, följelentjük a kir. járásbiróságnál és bizonyosra veheti, hogy *gonosz indulatu zaklatás* vétsége miatt példás büntetésben fog részesülni.

00000476

Apró hirdetések.

E rovatban közlött egy-egy hirdetésnek, ha lakczim nincs kitéve 4 soros terjedelemben egyszeri közlésre **30 kr.** *Minden további sor* **4 kr.** — *Ha az apró hirdetés 6-szor vagy ennél többször adatik fel, megjelenésenként* **20 krért** *vétetik föl.*

Értesitéseket díjtalanul ad a kiadóhivatal bárkinek, vidéki levelekre, ha 5 kros válasz-bélyeg mellékeltetik válaszol.

Egy jeles oklevéllel biró tanitonő, szerény feltételek mellett, kis leányok házi tanitására vállalkozik. — Czim a kiadóhivatalban.

Egy tisztességes fiu tanulóul felvétetik

Gaál Kálmán

fodrász üzletében.

Látta

ön mar a magyar

FLIEGENDE BLÄTTERT

a

„Pillangó“

czimü

lapot??

Minden

kávéházban,

kasinóban,

vendéglőben

megtekinthető.

Mutatványt ingyen küld a kiadóhivatal

Budapest,

VI., Teréz-körut 35.

Előfizetési ára:

3 hónapra 1 frt.

ELADÓ HÁZ.

Egy 8—9 évig adómentes 1000 frtot jövedelmező ujonan épült

HÁZ

nagy udvar, kert és kitünő ivóvizet szolgáltató kuttal, istálóval — szabad kézből jutányos áron

ELADÓ!

Tudakozódhatni Szirkovits G. M. Kossuth-utczai üzletében és a háznál Zöldfa-utcza 27. szám alatt.

500,000 darab használatban.

Ára vörzéputtonnyal 15 frt.

Mindenféle más permetező is megrendelhető.

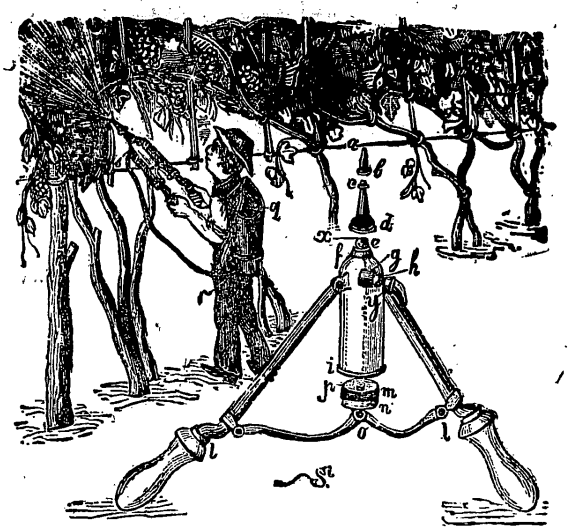

12 méterre visz.

LEGTARTÓSABB ÉS LEGMUNKABIRÓBB.

18 kitüntetésünk közt a bordeauxi nagy díj.

ABBÉ CANDEO szab. páduai permetezője

3 szórással, 10 évi tartósság. Bármely faputtonyhoz is használható. — Ára tömlővel (puttony nélkül) **11 frt.**

SCHVARCZ JÓZSEF és TÁRSA,

Gép- és szerszám-raktár: Budapest, Váczi-körut 26.

VENDÉGLŐS URAK FIGYELMÉBE

legujabb szerkezetü

SÖR és BORKIMÉRŐ KÉSZÜLÉKEK

egyszersmind

jégszekrények nagy jégmegtakaritással.

Ezen készülékkel egy hordó sör **(Pilseni is)** több napon át az utolsó pohárig jéghidegen és kristály tisztán mérhetők.

Különlegesség: törvényesen védett, Universál **Sör és borkimérő asztal,** erős zinkbádog burkulattal mosóedénnyel, hütőszekrénnyel, ételnemüeknek stb. Kivánatra vezeték közvetlen a pinczéből. Folyékony szénsavval **vagy** tiszta légnyomással. Csinos kivitel, olcsó ár.

Dr. WÁGNER ÉS TÁRSAI

egyesült gyárak mint betéti társaság

BUDAPEST, TINODY-UTCZA 3. SZÁM, a Gizella gőzmalom mögött.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

STEININGER SÁNDOR divat-, vászon- és szőnyeg-üzletében

Székesfejérvár, (Pollák czipésszel szemben)

a tavaszi idényre a legdivatosabb **női szövetek, női és gyermek felöltők megérkeztek** és azok meglepő olcsó árakért adatnak el.

Vászonnemüekben szintén nagy választék.

1 vég vas vászon 30 rőfös kitünő minőség ezelőtt 7 frt 50 kr . . . . . most 4 frt — kr.
1 „ kanavász 30 „ „ „ „ 7 frt 50 kr . . . . . most 3 frt 80 kr.
1 „ Rumburgi 50 „ „ „ „ 25 frt — kr . . . . . most 8 frt 50 kr.

Kérem a tisztelt közönség szives pártfogását, az elismert szolid és jutányos kiszolgálásról már előre is biztosithatom.

Tisztelettel **STEININGER SÁNDOR.**

Nyomatott Számmer Imrénél, Székesfejérvárott.

00000477